

**Prognoza oddziaływania na środowisko
dla projektu
Lokalnego Programu Rewitalizacji Elbląga 2020+**

Elbląg, kwiecień 2018 r.

Spis treści

Spis treści	2
1 Wprowadzenie	3
2 Charakterystyka programu	4
3 Powiązania programu z dokumentami strategicznymi	5
3.1 Powiązania z celami środowiskowymi na poziomie międzynarodowym	12
4 Opis stanu środowiska na obszarze rewitalizacji w Elblągu	14
4.1 Jakość powietrza atmosferycznego	14
4.2 Jakość wód powierzchniowych i podziemnych	16
4.3 Klimat akustyczny	18
4.4 Stan zasobów przyrodniczych	19
5 Istniejące problemy ochrony środowiska	20
6 Analiza i ocena przewidywanych i znaczących oddziaływań na środowisko	22
6.1 Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000	24
6.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, faunę i florę	24
6.3 Oddziaływanie na ludzi	25
6.4 Oddziaływanie na jakość wód	25
6.5 Oddziaływanie na jakość powietrza	25
6.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	25
6.7 Oddziaływanie na krajobraz	26
6.8 Oddziaływanie na klimat	26
6.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne	26
6.10 Oddziaływanie na zabytki	26
6.11 Oddziaływanie na dobra materialne	27
6.12 Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy	27
6.13 Ocena oddziaływania projektów	27
7 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko	29
8 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji programu	32
9 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w programie	33
10 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	33
11 Streszczenie	33

1 Wprowadzenie

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Elbląga 2020+ została sporządzona w celu określenia wpływu programu na środowisko przyrodnicze Elbląga. Sporządzenie niniejszej prognozy stanowi jeden z etapów postępowania w sprawie tzw. strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i stanowi nieodłączny element procesu przygotowania programu rewitalizacji.

Prognoza została sporządzona na podstawie art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz zakresu prognozy, określonego przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie w piśmie nr WSTE.411.11.2018.GK. z dnia 15 marca 2018 r. oraz Warmińsko-Mazurskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie pismem o sygnaturze ZN.9022.4.20.2018.AZ z dnia 19 marca 2018 r.

W prognozie przyjęto założenie, że realizowane na podstawie programu projekty, w tym inwestycje, będą spełniały wszelkie określone obowiązującym prawem wymagania i będą zastosowane najnowsze technologie i techniki. Posłużono się metodą opisową polegającą na charakterystyce zasobów i stanu środowiska przyrodniczego i jego zagrożeń oraz metodą analityczną, która polegała na analizie oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska proponowanych celów w kontekście lokalnych uwarunkowań i specyfiki przyrodniczej analizowanego obszaru.

Na podstawie dokonanej oceny stanu środowiska zdefiniowano główne problemy w zakresie ochrony środowiska na obszarze rewitalizacji w Elblągu. Określono też wnioski w kontekście braku realizacji programu. W drugiej części dokonano identyfikacji potencjalnych oddziaływań środowiskowych poszczególnych projektów rewitalizacyjnych oraz przedstawiono rozwiązania służące zapobieganiu, ograniczaniu lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji programu. Podsumowaniem prognozy jest streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Przy sporządzaniu Prognozy wykorzystano dostępne dane pochodzące z administracji samorządowej. Przy przeprowadzaniu analizy korzystano także z danych gromadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, danych statystycznych GUS, a także wcześniejszych opracowań środowiskowych dla Elbląga, np. prognozy dla strategii miasta.

2 Charakterystyka programu

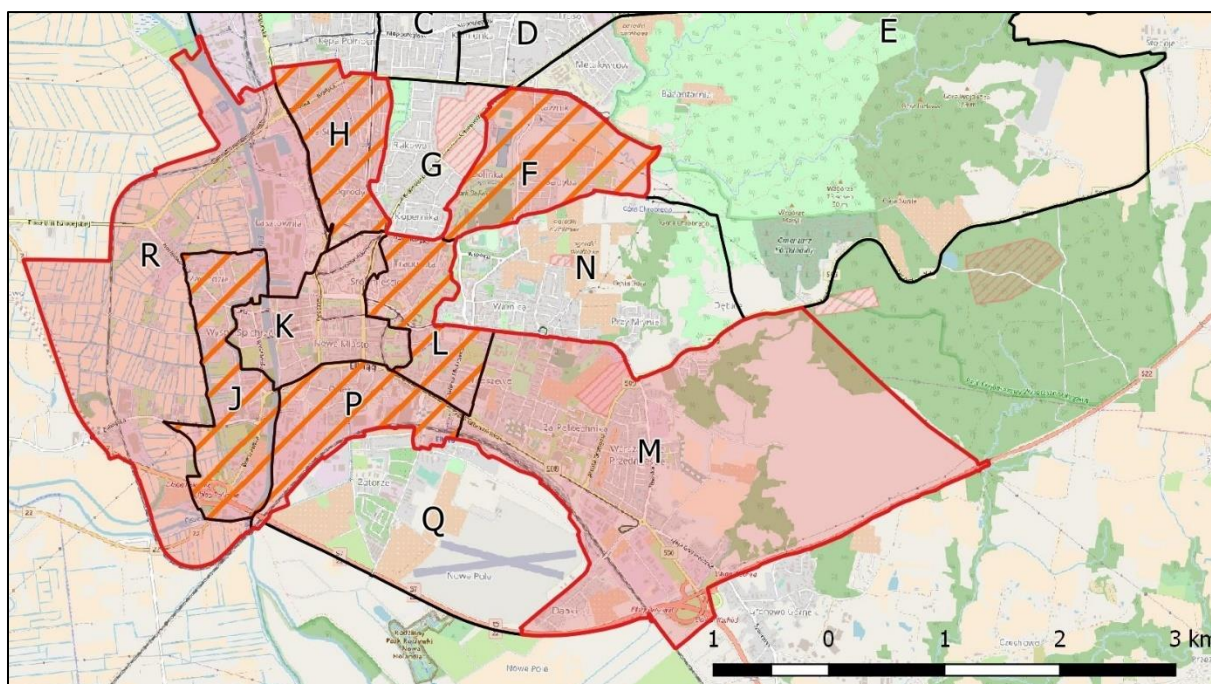
Lokalny Program Rewitalizacji Elbląga 2020+ składa się z części diagnostycznej, która poza szczegółową analizą zjawisk kryzysowych na obszarze rewitalizacji zawiera delimitację tego obszaru. W części diagnostycznej przeanalizowano przede wszystkim negatywne zjawiska społeczne, które są podstawą podejmowania procesu rewitalizacji, ale także zjawiska ze sfer: środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej oraz gospodarczej.

W sferze środowiskowej analizowano występowanie hałasu ulicznego, zanieczyszczenie powietrza niskimi emisjami oraz występowanie azbestu w zabudowie. W sferze przestrzenno-funkcjonalnej skupiono się przede wszystkim na analizie dostępu do usług publicznych, np. edukacyjnych, a także jakość terenów rekreacyjnych i przestrzeni miasta.

W sferze technicznej skupiono się na stanie zabudowy mieszkaniowej i wieku zabudowy w ogóle. Sfera gospodarcza według przeprowadzonej diagnozy okazała się najlepiej przygotowana na wyzwania współczesności – poza grupą osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych.

Wynikiem opracowania delimitacji było określenie zasięgu obszaru rewitalizacji, który objął prawie 30% mieszkańców Elbląga i 7% powierzchni miasta. Ryc. 1 przedstawia granice obszaru rewitalizacji (pomarańczowy szraf) oraz obszaru zdegradowanego (czerwone wypełnienie). Program dotyczy działań i społeczności obszaru rewitalizacji. Na obszar rewitalizacji składają się jednostki analityczne: Na Stoku, Zawodzie, Dolinka, Osiek oraz Mickiewicza/Traugutta.

Ryc. 1 - Granice obszaru rewitalizacji i obszaru zdegradowanego



W drugiej części, strategicznej, przedstawiono zestaw celów programu wraz z kierunkami działań oraz zestawienie projektów rewitalizacyjnych podstawowych (13) i uzupełniających (17). Projekty uzupełniające stanowią formę otwarcia programu na inicjatywy, które mogą pojawić się w przyszłości, dlatego na obecnym etapie nie jest przewidywane ich realizowanie, a ich opisy mają ogólną formę.

Poniżej przedstawiono strukturę celów programu rewitalizacji wraz z przypisanymi do nich kierunkami działań.

Cel strategiczny:

Uczynienie z obszaru rewitalizacji w Elblągu miejsca wysokiej jakości życia, zapewniającego optymalne warunki rozwoju i równe szanse dla wszystkich mieszkańców i grup społecznych.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

C1 – Wysoka jakość i szeroka paleta usług publicznych jako czynnik rozwoju społecznego na obszarze rewitalizacji

K1 – rozwój bazy świadczenia usług publicznych

K2 – rozwijanie palety usług nowoczesnych, efektywnych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców

C2 – Włączenie społeczne i zwiększanie szans rozwojowych wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym zwłaszcza grup defaworyzowanych

K3 – aktywizacja mieszkańców i grup wykluczonych społecznie

K4 – przywracanie na rynek pracy bezrobotnych

C3 – Przyjazna, bezpieczna i atrakcyjna przestrzeń obszaru rewitalizacji

K5 – poprawa jakości zamieszkania

K6 – poprawa jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych

K7 – poprawa bezpieczeństwa

K8 – modernizacja, zmiana lub przywracanie funkcji wybranych obiektów

3 Powiązania programu z dokumentami strategicznymi

Powiązania z dokumentami strategicznymi przedstawiono w tabeli poniżej. Wzajemne powiązanie celów oznaczono znakiem „X”.

Tabela 1 - powiązania z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY KRAJOWE			
Polska 2030	Program Rewitalizacji		
Wyzwania	C1	C2	C3
Wzrost i konkurencyjność			
Sytuacja demograficzna	X		
Wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy		X	
Odpowiedni potencjał infrastruktury			X
Bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne			X
Gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego			
Solidarność i spójność regionalna			

Poprawa spójności społecznej	X	X	
Sprawne państwo			
Wzrost kapitału społecznego Polski		X	
Krajowa Polityka Miejska 2023	Program Rewitalizacji		
Cel strategiczny: wzmocnienie zdolności miast i obszarów zurbanizowanych do zrównoważonego rozwoju i tworzenia miejsc pracy oraz poprawa jakości życia mieszkańców.	C1	C2	C3
Cel szczegółowy: Stworzenie warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych			
Cel szczegółowy: Wspieranie zrównoważonego rozwoju ośrodków miejskich, w tym przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom niekontrolowanej suburbanizacji	X		X
Cel szczegółowy: Odbudowa zdolności do rozwoju poprzez rewitalizację zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich	X	X	X
Cel szczegółowy: Poprawa konkurencyjności i zdolności głównych ośrodków miejskich do kreowania rozwoju, wzrostu i zatrudnienia			
Cel szczegółowy: Wspomaganie rozwoju subregionalnych i lokalnych ośrodków miejskich, przede wszystkim na obszarach problemowych polityki regionalnej (w tym na niektórych obszarach wiejskich) poprzez wzmacnianie ich funkcji oraz przeciwdziałanie ich upadkowi ekonomicznemu	X		X
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Program Rewitalizacji		
Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym	C1	C2	C3
I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną			
II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	X	X	X
III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu		X	
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR)	Program Rewitalizacji		
Cel strategiczny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym	C1	C2	C3
Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”)			
Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”)	X	X	
Cel 3: Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)	X	X	

Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”	Program Rewitalizacji		
Cele:	C1	C2	C3
Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki			
Cel2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy		X	
Cel3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców			
Cel 4: Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki			
Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Program Rewitalizacji		
Cele szczegółowe:	C1	C2	C3
Cel szczegółowy 1: Wzrost zatrudnienia		X	
Cel szczegółowy 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych		X	
Cel szczegółowy 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym		X	
Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	X		
Cel szczegółowy 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli		X	
Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Program Rewitalizacji		
Cele rozwoju:	C1	C2	C3
Cel 1: Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności	X	X	X
Cel 2: Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów	X	X	
Cel 3: Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej			X
Cel 4: Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski			
Cel 5: Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa			
Cel 6: Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego			X
Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego	Program Rewitalizacji		
Cel główny: Wzmocnienie udziału kapitału społecznego w rozwoju społeczno- gospodarczym Polski	C1	C2	C3

Cel szczegółowy 1. Kształtowanie postaw sprzyjających kooperacji, kreatywności oraz komunikacji		X	
Cel szczegółowy 2. Poprawa mechanizmów partycypacji społecznej i wpływu obywateli na życie publiczne			
Cel szczegółowy 3. Usprawnienie procesów komunikacji społecznej oraz wymiany wiedzy	X	X	
Cel szczegółowy 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego	X		
DOKUMENTY REGIONALNE			
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025	Program Rewitalizacji		
Cel główny Strategii: Spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy; realizowane będą przez 4 cele strategiczne:	C1	C2	C3
1. Wzrost konkurencyjności gospodarki			
2. Wzrost aktywności społecznej		X	
3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych			
4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju	X		X
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego (PZPWW-M)	Program Rewitalizacji		
Cel nadrzędny: Ukształtowanie rozwoju przestrzennego województwa tak, by było to atrakcyjne, przyjazne i wyjątkowe miejsce zamieszkania, wypoczynku oraz rozwoju społeczno-gospodarczego w kraju i Europie	C1	C2	C3
Kształtowanie struktur przestrzennych województwa zapewniających spójność regionu i likwidację dysproporcji rozwoju społeczno-gospodarczego, uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju	X	X	
Podnoszenie konkurencyjności, innowacyjności i atrakcyjności regionu			
Ochrona i racjonalne kształtowanie środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego			
Podnoszenie bezpieczeństwa państwa			
Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	Program Rewitalizacji		
Osie priorytetowe:	C1	C2	C3
1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur			
2. Kadry dla gospodarki		X	
3. Cyfrowy region			
4. Efektywność energetyczna			X

5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów			
6. Kultura i dziedzictwo			
7. Infrastruktura transportowa			X
8. Obszary wymagające rewitalizacji	X	X	X
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	X		X
10. Regionalny rynek pracy		X	
11. Włączenie społeczne		X	
12. Pomoc techniczna			
DOKUMENTY LOKALNE			
Strategia Rozwoju Elbląga 2020+	Program Rewitalizacji		
Cele strategiczne	C1	C2	C3
Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności wyspecjalizowanej gospodarki			
Cel strategiczny 2. Wysokiej jakości kapitał społeczny		X	
Cel strategiczny 3. Nowoczesna infrastruktura, oparta o innowacje	X		X
Cel strategiczny 4. Integracja Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego	X	X	
Strategia Rozwoju Elbląskiego Obszaru Funkcjonalnego	Program Rewitalizacji		
Cele strategiczne	C1	C2	C3
Cel 1. Stworzenie wysokiej jakości systemu transportu i komunikacji			X
Cel 2. Wzrost jakości infrastruktury ochrony środowiska i wiedzy na temat zagrożeń			
Cel 3. Wzrost dobrobytu poprzez wykorzystanie wiedzy i nowoczesnych technologii			
Cel 4. Wzrost aktywności i integracji społecznej		X	
Cel 5. Budowa wspólnego wizerunku EOF			
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	Program Rewitalizacji		
Cel główny: Wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego wśród mieszkańców Elbląga w oparciu o wysoką jakość i trwałość współpracy różnych podmiotów	C1	C2	C3
Cel strategiczny 1: Zintegrowanie społeczne rodzin zagrożonych wykluczeniem, ograniczenie dysfunkcji w rodzinach		X	
Cel strategiczny 2: Włączenie społeczne osób zagrożonych marginalizacją, podejmowanie aktywności zawodowej		X	
Cel strategiczny 3: Zwiększenie aktywności i poprawa sytuacji życiowej osób niepełnosprawnych	X	X	
Cel strategiczny 4: Poprawa warunków i jakości życia seniorów	X	X	X

Elbląski program na rzecz osób starszych na lata 2014-2020+	Program Rewitalizacji		
Cele strategiczne	C1	C2	C3
Zapewnienie osobom starszym bezpieczeństwa socjalnego	X		X
Zwiększenie osobom starszym dostępności do systemu opieki zdrowotnej, rehabilitacji i profilaktyki	X		
Zwiększenie aktywnego udziału osób starszych w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym, politycznym i gospodarczym		X	
Budowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie		X	
Elbląski program na rzecz równego statusu osób z niepełnosprawnościami i zapobiegania niepełnosprawnościom na lata 2012-2020	Program Rewitalizacji		
Stworzenie warunków zapewniających osobom niepełnosprawnym pełne i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, politycznym i gospodarczym naszego miasta	C1	C2	C3
Obszar I. Promocja zdrowia i profilaktyka	X		
Obszar II. Edukacja	X	X	
Obszar III. Zatrudnienie, przekwalifikowania, szkolenia		X	
Obszar IV. Budownictwo i komunikacja		X	X
Obszar V. Integracja społeczna		X	
Elbląski Program Wspierania Rodziny oraz Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2018-2020	Program Rewitalizacji		
Rozwój sprawnego i spójnego systemu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz systemu pieczy zastępczej na terenie Gminy Miasto Elbląg	C1	C2	C3
Zapewnienie oferty pomocowej rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo - wychowawcze		X	
Zwiększenie liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej			
Doskonalenie systemu pieczy instytucjonalnej przy jednoczesnym nadanym priorytecie dla rodzinnej pieczy zastępczej	X		
Rozwój i wsparcie rodzinnej pieczy zastępczej oraz pomoc w usamodzielnianiu wychowanków pieczy zastępczej		X	
Zapewnienie profesjonalnego wsparcia rodzinom adopcyjnym		X	
Podnoszenie kompetencji kadry świadczącej usługi na rzecz dziecka i rodziny	X		
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Program Rewitalizacji		
Cele strategiczne	C1	C2	C3

1) Dążenie do utrzymania zeroemisyjnego wzrostu gospodarczego i zaspokajania potrzeb społeczeństwa, tj. rozwoju gospodarczo-społecznego miasta Elbląg do 2020 roku następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną i finalną			X
2) Ograniczenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych z instalacji wykorzystywanych na terenie miasta, a także emisji pochodzącej z transportu, mające na celu spełnienie norm w zakresie jakości powietrza			X
3) Zwiększenie efektywności wykorzystania/wytwarzania energii oraz wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii			X
4) Rozwój innowacyjnej, niskoemisyjnej gospodarki opartej o wiedzę oraz nowoczesne technologie			
Program ochrony środowiska dla miasta Elbląg	Program Rewitalizacji		
Cele podstawowe:	C1	C2	C3
1. ochrona klimatu i jakości powietrza – cele: dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;			X
2. zagrożenie hałasem – cele: dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;			X
3. pola elektromagnetyczne – cel: utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;			
4. gospodarowanie wodami – cele: zwiększenie retencji wodnej miasta; ograniczenie wodochłonności gospodarki; osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;			
5. gospodarka wodno-ściekowa – cel: poprawa jakości wód podziemnych;			
6. zasoby geologiczne – cel: ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalin; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;			
7. gleby – cele: dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;			
8. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – cele: ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;			
9. zasoby przyrodnicze – cele: zachowanie na tym samym poziomie lesistości miasta; zachowanie różnorodności biologicznej;			X
10. zagrożenie poważnymi awariami – cel: utrzymanie stanu bez			

incydentów o znamionach poważnej awarii.			
11. edukacja – cel: świadome ekologicznie społeczeństwo;	X		
12. monitoring środowiska – cel: zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska			
Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Elbląga na lata 2012-2020	Program Rewitalizacji		
Cele strategiczne	C1	C2	C3
1) poprawa standardu technicznego zasobu budynków gminnych i wspólnot mieszkaniowych z udziałem miasta poprzez wykonywanie prac remontowych i termomodernizacyjnych,			X
2) wprowadzenie nowych zasad polityki czynszowej,			
3) kontynuacja prywatyzacji mieszkaniowego zasobu gminy,			
4) poprawa efektywności zarządzania zasobem mieszkaniowym,			
5) dążenie do racjonalnego gospodarowania zasobem mieszkaniowym gminy poprzez usprawnienie procesu			X

Powyższe zestawienie pokazuje, że program jest wielowątkowo powiązany z różnymi dokumentami strategicznymi. Skupienie programu na zagadnieniach społecznych (Cele 1 i 2) sprawia, że przede wszystkim aspekt społeczny powiązań ma znaczenie. Cel 3 skierowany bardziej na poprawę jakości przestrzeni, prowadzi pośrednio do poprawy warunków życia mieszkańców, a bezpośrednio do poprawy jakości infrastruktury i przestrzeni miasta.

Z punktu widzenia potrzeb i celów środowiskowych program będzie przyczyniać się przede wszystkim do zrównoważonego rozwoju Elbląga, szczególnie centralnej, zurbanizowanej części miasta. Przyczyni się to do ograniczenia oddziaływań niewynikających z programu, a powstających na innych, bardziej wrażliwych przyrodniczo obszarach.

3.1 Powiązania z celami środowiskowymi na poziomie międzynarodowym

Cele polityki UE z zakresu środowiska naturalnego zostały określone w art. 191 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) jako:

- zachowanie, ochrona i poprawa jakości środowiska naturalnego,
- ochrona zdrowia człowieka,
- ostrożne i racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych,
- promowanie na płaszczyźnie międzynarodowej środków zmierzających do rozwiązywania regionalnych lub światowych problemów środowiska naturalnego, w szczególności zwalczania zmian klimatu.

Program rewitalizacji odnosi się do tych celów pośrednio, poprzez działania nakierowane na poprawę jakości środowiska życia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz działania mające na celu zniwelowanie zagrożeń środowiskowych, szczególnie zanieczyszczenia azbestem, ograniczenia niskich emisji, poprawy wydajności energetycznej budynków (przedsięwzięcia uzupełniające).

Ponadto z art. 11 TFUE wynika zasada integracji wymagań środowiskowych przy ustalaniu i realizacji innych polityk i działań UE. Tego rodzaju podejście ma w szczególności służyć zrównoważonemu rozwojowi.

Szczególne znaczenie dla realizacji celów ochrony środowiska w UE mają wieloletnie programy działań w zakresie środowiska naturalnego (EAP – Environment Action Programmes). Wyznaczają one kierunki, cele oraz priorytety i stanowią podstawę kształtowania polityki ochrony środowiska w określonej perspektywie czasowej. Obecnie obowiązuje **7. Program działań w zakresie środowiska do 2020 r. „Dobrze żyć w granicach naszej planety” (7 EAP)**. 7 EAP zawiera następujące cele:

- Ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii
- Przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną
- Ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem presjami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu
- Maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie środowiska poprzez lepsze wdrażanie tego prawodawstwa
- Doskonalenie bazy wiedzy i bazy dowodowej unijnej polityki w zakresie środowiska
- Zapewnienie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz podjęcie kwestii ekologicznych efektów zewnętrznych
- Lepsze uwzględnianie problematyki środowiska i większa spójność polityki
- Wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii
- Zwiększenie efektywności Unii w podejmowaniu międzynarodowych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem.

Program rewitalizacji wyraźnie nawiązuje do celu ograniczenia emisyjności miast oraz ich rozwoju zrównoważonego. Przez działania skierowane na poprawę bilansu energetycznego zabudowy (projekty uzupełniające), ale przede wszystkim przez skupienie rozwoju na centralnej części Elbląga, już zagospodarowanej urbanistycznie przyczynia się do rozwoju zrównoważonego i zatrzymania rozlewania się miasta na obszary otwarte.

Kolejnym istotnym z punktu widzenia środowiska naturalnego dokumentem jest **Strategia Europa 2020**. Jej założeniem jest osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i konkurencyjnego przemysłu oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa. Strategia koncentruje się na pięciu dalekosiężnych celach w dziedzinie zatrudnienia, badań naukowych, edukacji, ograniczenia ubóstwa oraz w zakresie klimatu i energii.

Głównym celem środowiskowym Strategii Europa 2020 jest:

- ograniczenie emisji dwutlenku węgla co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30%;
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w całkowitym zużyciu energii do 20%;
- zwiększenie efektywności wykorzystania energii o 20%.

Program ponownie odnosi się do zagadnień poruszanych w strategii pośrednio, poprzez zaplanowane projekty uzupełniające, ale także poprzez modernizację już istniejących budynków i poprawę ich efektywności energetycznej.

4 Opis stanu środowiska na obszarze rewitalizacji w Elblągu

4.1 Jakość powietrza atmosferycznego¹

Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego wydzielono 3 strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza, z czego jedna z nich dotyczy Elbląga: strefa miasto Elbląg.

Ocenę przeprowadzono oddzielnie dla każdego zanieczyszczenia z uwzględnieniem dwóch grup kryteriów:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi, dla substancji: benzen, dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, ozon, tlenek węgla, pył PM10, pył PM2.5 oraz kadm, nikiel, ołów, arsen i benzo(a)piren w pyle zawieszonym PM10.
- ze względu na ochronę roślin dla substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, ozon

Automatyczna stacja monitoringu zanieczyszczeń powietrza WIOŚ w Elblągu zlokalizowana jest przy ul. Bażyńskiego. W stacji wykonywane są pomiary SO₂, NO/NO₂/NO_x, CO, pyłu PM10, benzenu oraz O₃ wraz z równoległymi pomiarami meteorologicznymi. Stacja uruchomiona została w czerwcu 2005 r. i jest stacją tła miejskiego. W 2010 r. na stacji uruchomiono stanowiska manualne pyłu PM10 i PM2.5 oraz metali ciężkich i benzo(a)pirenu w pyle PM10.

Klasyfikacja strefy miasto Elbląg ze względu na ochronę zdrowia:

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia SO₂ w powietrzu**

Do klasyfikacji uwzględniono stężenia jednogodzinne zmierzone przez analizator znajdujący się na stacji automatycznej. Maksymalna wartość godzinowa dla tego zanieczyszczenia wyniosła 32,9 µg/m³. Maksymalna wartość dobową wyniosła 12 µg/m³. Poziom dopuszczalny dla tego czasu uśredniania wynosi 3 doby ze średnią wartością dobową wynoszącą 125 µg/m³. Zarówno maksymalne wartości godzinowe, jak i maksymalne wartości dobowe były znacząco niższe od poziomów dopuszczalnych określonych dla tego zanieczyszczenia. Strefie przypisano **klasę A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia NO₂ w powietrzu**

Strefie przypisano **klasę A**. Zarówno zanotowane średnie całoroczne jak i wyniki pomiarów jednogodzinowych nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych pod kątem ochrony zdrowia.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia pyłu PM10 w powietrzu**

Na stacji przy ulicy Bażyńskiego wykonano pomiary metodą wagową z separacją frakcji. Wyniki pomiarów cechowały się minimalnie zbyt niską kompletnością serii pomiarowych i mogły zostać wykorzystane do oceny jako pomocnicze. Poziom dopuszczalny dotyczy ilości dni w których zanotowano średnią dobową powyżej wartości 50 µg/m³ – wynosi on 34 dni. W strefie miasto Elbląg takich dni było 14. W strefie nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla średniej rocznej. Strefie miasto Elbląg nadano **klasę A**.

¹ Na podstawie Oceny rocznej jakości powietrza w województwie warmińsko-mazurskim, Raport za 2016 rok.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia ołowiu w powietrzu**

Ocenę przeprowadzono w oparciu o wyniki badań zawartości ołowiu w pyłe PM₁₀ z sączków eksponowanych na stanowiskach pomiarowych w Elblągu. Uzyskane wyniki stężeń ołowiu były niższe od poziomu dopuszczalnego, ze względu na ochronę zdrowia i oscylowały w granicach 0,005 µg/m³ do 0,009 µg/m³. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy **do klasy A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia niklu w powietrzu**

Ocenę przeprowadzono w oparciu o wyniki badań zawartości niklu w pyłe PM₁₀ z sączków eksponowanych na stanowisku pomiarowym w Elblągu. Uzyskane wyniki stężeń niklu były niższe od poziomu docelowego który wynosi 20 ng/m³. Średnie roczne z pomiarów na stacjach tła miejskiego oscylowały pomiędzy 1,3 a 1,5 ng/m³. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy **do klasy A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia kadmu w powietrzu**

Ocenę przeprowadzono w oparciu o wyniki badań zawartości kadmu w pyłe PM₁₀ z sączków eksponowanych na stanowisku pomiarowym w Elblągu. Uzyskane wyniki stężeń kadmu były niższe od poziomu docelowego wynoszącego 5 ng/m³ ze względu na ochronę zdrowia i wyniosły 0,3 ng/m³. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy **do klasy A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia arsenu w powietrzu**

Ocenę przeprowadzono w oparciu o wyniki badań zawartości arsenu w pyłe PM₁₀ z sączków eksponowanych na stanowisku pomiarowym w Elblągu. Uzyskane wyniki stężeń arsenu były niższe od poziomu docelowego wynoszącego 6 ng/m³, ze względu na ochronę zdrowia i mieściły się w granicach 0,7 ng/m³ do 0,8 ng/m³. Pozwoliło to na zakwalifikowanie strefy **do klasy A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia benzo(a)pirenu w powietrzu**

Ocenę przeprowadzono w oparciu o wyniki pomiarów zawartości benzo(a)pirenu (WWA) w pyłe PM₁₀ z sączków eksponowanych na stanowisku w Elblągu. W strefie miasto Elbląg zanotowano przekroczenie poziomu docelowego i zaliczono **do klasy C**. Średnia roczna z wyników pomiarów wyniosła w Elblągu – 1,8 ng/m³.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia benzenu w powietrzu**

Z uwagi na zbyt niską kompletność serii pomiarowej w Elblągu do oceny posłużono się wynikami badań z poprzednich lat oraz wynikami pomiarów przeprowadzonych na stacji w Olsztynie. W żadnej ze stref nie stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego. Stężenie średnioroczne na stacji w Elblągu wynosiło $1,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefie miasto Elbląg nadano **klasę A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia CO w powietrzu**

W strefie nie zanotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego i przydzielono **klasę A**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 r. stężenia O_3 w powietrzu**

Na stacji zanotowano przekroczenie poziomu celu długoterminowego, który należy osiągnąć w 2020 roku, ale nie zanotowano przekroczeń poziomu docelowego. Strefie miasto Elbląg z uwagi na brak przekroczeń poziomu docelowego i przekroczenie poziomu celu długoterminowego przydzielono odpowiednio **klasy A, D1 i D2**.

- **ze względu na stwierdzone w 2016 roku stężenia pyłu $\text{PM}_{2,5}$ w powietrzu**

Do przeprowadzenia klasyfikacji posłużono się wynikami pomiarów metodą manualną. Na stanowisku w Elblągu nie został przekroczony poziom dopuszczalny określony w dyrektywie 2008/50/WE wynoszący $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia za 2014 rok oscylowała wokół wartości $16 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Strefę zaliczono **do klasy A**. Wyniki badań prowadzonych m.in. w Elblągu służą do obliczania krajowego celu redukcji narażenia.

Strefę miasto Elbląg zakwalifikowano do opracowania programu ochrony powietrza w celu redukcji stężeń benzo(a)pirenu w pyłe PM_{10} . Obowiązek ustawowy sporządzenia programów ochrony powietrza spoczywa na zarządzie województwa a jego realizacja na władzach miasta Elbląg. Zgodnie z art. 91 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego opracował „Program Ochrony Powietrza ze względu na przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w strefie miasto Elbląg”. Program ochrony powietrza przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/615/13 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 28 października 2013 r. (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz. z 2013 r. poz. 3065). Program ten określa niezbędne do podjęcia działania, mające na celu obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomu docelowego. Przewiduje między innymi trzy działania naprawcze tj. „obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego,” „edukację ekologiczną” oraz „zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego”.

4.2 Jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Przez obszar rewitalizacji przepływają rzeki Kumieła i Elbląg.

PLRW200005499 Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z Jeziorem Drużno²

Jednolita część wód o nazwie „Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z jeziorem Drużno” obejmuje powierzchnię zlewni wynoszącą $501,9 \text{ km}^2$. Długość cieków w jcw wynosi $197,25 \text{ km}$. Rzeka Elbląg należy do dorzecza Wisły w regionie wodnym Dolnej Wisły. Średni przepływ rzeki w przekroju

² Raport o stanie środowiska województwa warmińsko-mazurskiego w 2014 roku.

ujściowym wynosi 8,6 m³/s. Poziom wód w rzece uzależniony jest od dopływu z dorzecza oraz stanu wody na Zalewie Wiślanym. Przy silnych wiatrach z kierunku północnego i północno-wschodniego następuje cofka i wlewanie słonawych wód zalewowych do rzeki. Kierunek przepływu wody jest wtedy odwrotny tj. od Zalewu do jeziora Drużno, czyli w górę rzeki. Zmiany kierunku przepływu wód w rzece powodują duże wahania zasolenia oraz resedymencję osadów dennych. Elbląg skupia w sobie wszystkie niekorzystne cechy rzeki nizinnej i skanalizowanej, które decydują o stanie czystości oraz intensywności procesów samooczyszczania: minimalny spadek, leniwy przepływ, a czasami jego brak, postępująca eutrofizacja powodująca zarastanie dna i brzegów oraz duża ilość osadów dennych. Dorzecze rzeki Elbląg posiada rozgałęziony układ hydrograficzny, a przeważającą jego część stanowi zlewnia jeziora Drużno. Bezpośrednio do rzeki Elbląg wpływa kilka niewielkich cieków (Fiszewka, Tyna, Kumiela i Babica). Główne zasilanie rzeki Elbląg pochodzi z jeziora Drużno.

JCW „Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z jez. Drużno” leży na obszarze objętym ochroną Natura 2000 – „Zalew Wiślany” (PLB280010), „Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana” (PLH280007), „Jezioro Drużno” (PLB280013) i „Jezioro Drużno” (PLH280028). W północno-wschodniej części zlewni znajduje się Park Krajobrazowy Wysoczyzny Elbląskiej. Ponadto na obszarze zlewni występują cztery rezerваты przyrody (Jezioro Drużno, Zatoka Elbląska, Dęby w Krukach Pasłęckich, Lenki). Rzeka Elbląg wykorzystywana jest jako szlak żegludowy. Poprzez Kanał Jagielloński i Nogat posiada połączenie z Wisłą, a Kanałem Elbląskim łączy się z Ostródą i Iławą. Na rzece znajduje się Port Morski w Elblągu. Woda z rzeki pobierana jest do celów technologicznych przez zakłady przemysłowe miasta Elbląga, a w okresach suszy, za pomocą systemu melioracyjnego, może być wykorzystana do nawadniania obszarów rolniczych na Żuławach. Do JCW „Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z jez. Drużno” odprowadzane są ścieki z mechaniczno-biologicznej oczyszczalni z miasta Elbląga w ilości około 19 350 m³/d. Dodatkowo ładunek zanieczyszczeń wprowadzany jest za pośrednictwem licznych dopływów. Badania jakości wody w 2014 roku prowadzono w zakresie monitoringu operacyjnego i obszarów chronionych w ppk „Elbląg – Nowakowo”.

Klasyfikacja jednolitej części wód „Elbląg od Młynówki do ujścia wraz z jez. Drużno” w oparciu o elementy biologiczne i fizykochemiczne oraz specyficzne zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne z grupy 3.6. wskazuje na zły stan ekologiczny, o czym zdecydowały elementy biologiczne (makrobezkręgowce bentosowe). Stan chemiczny określono jako poniżej dobrego (przekroczenia związków tributylcyny – 2012 r. i WWA – benzo(g,h,i)peryleny i indeno(1,2,3-cd)pireny – 2014 r.). Wymagania dla obszarów chronionych nie zostały spełnione.

Stan jednolitej części wód określono jako zły.

Ramowa Dyrektywa Wodna, ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, zobowiązuje kraje Unii Europejskiej do skoordynowanych działań w zakresie wód śródlądowych, w tym wód podziemnych.

Miasto Elbląg leży na terenie dwóch JCWPd: 18 i 19.

Obszar JCWPd 18 obejmuje zlewnię Rzeki Elbląg. Wody podziemne występują w bezpośrednim kontakcie z systemami polderowymi i kontaktują się z wodami morskimi. Stany wód podziemnych regulowane są pracą systemów polderowych i bezpośrednio wpływają na ekosystemy gruntowo-wodne basenu Jeziora Drużno. Na skutek wieloletniej eksploatacji nastąpiły trwałe zmiany w hydrodynamice i hydrochemii wód podziemnych. Zasadnicze znaczenie dla zaopatrzenia mieszkańców Elbląga i Żuław ma poziom plejstoceńsko - holoceniński w rejonie Nogatu oraz tzw. poziom „różnowiekowy” we wschodniej części JCWPd 18.

Obszar JCWPd 19 obejmuje zlewnie Pasłęki i Rzeki Elbląg. Główne poziomy wodonośne występują w obrębie plejstocenu i paleogenu. Prawdopodobnie, lokalnie, wody podziemne występują również w utworach neogenu. W strefie brzegowej płytkie warstwy wodonośne są narażone na ingresje wód morskich.

4.3 Klimat akustyczny

Głównym źródłem hałasu, którego uciążliwość jest odczuwalna przez największą grupę mieszkańców miasta Elbląga jest hałas drogowy. Hałas przemysłowy ma jedynie niewielkie znaczenie lokalne. Hałas kolejowy i tramwajowy można całkowicie pominąć.

W 2013 r. sporządzono Program ochrony środowiska przed hałasem dla Miasta Elbląg, oparty o Mapę Akustyczną miasta Elbląga, opracowaną w czerwcu 2012 r. oraz aktualizację ww. Mapy Akustycznej opracowaną w marcu 2013 roku, w związku z wejściem w życie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 października 2012 r. zmieniającego dotychczasowe obowiązujące dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku.

Na podstawie ww. map, wskazano dla poszczególnych źródeł hałasu obszary najbardziej narażone, dla których wielkość przekroczeń i wartość wskaźnika M jest największa tzn. są to obszary, na których występują zarówno duże przekroczenia wartości dopuszczalnych oraz są one zamieszkałe przez dużą liczbę osób. Przy identyfikacji obszarów zagrożeń nie brano pod uwagę niewielkich obszarów, dla których wartość wskaźnika $M < 1$.

Tabela 2. Szacunkowa liczba osób z dokładnością do stu narażona na hałas od poszczególnych źródeł oceniany wskaźnikiem L_{DWN}

Poziom w dB		Hałas drogowy	Hałas szynowy (łącznie tramwajowy i kolejowy)	Hałas przemysłowy
		L_{DWN}	L_{DWN}	L_{DWN}
< 55		26600	119300	125600
55	60	26300	3900	400
60	65	31500	2600	100
65	70	30200	400	100
70	75	11100	0	0
> 70		500	0	0

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Elbląg

L_{DWN} - Długookresowy średni poziom dźwięku A (wskaźnik hałasu dla pory dziennej, wieczornej i nocnej)

Tabela 3. Szacunkowa liczba osób z dokładnością do stu narażona na hałas od poszczególnych źródeł oceniany wskaźnikiem L_N

Poziom w dB		Hałas drogowy	Hałas szynowy (łącznie tramwajowy i kolejowy)	Hałas przemysłowy
		L_N	L_N	L_N

< 55		53900	121300	126000
55	60	32200	3200	100
60	65	29700	1600	0
65	70	10100	100	100
70	75	300	0	0
> 70		0	0	0

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Elbląg

L_N - Długookresowy średni poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB), wyznaczony w ciągu wszystkich pór nocy w roku, rozumianych jako przedział czasu od godziny 22.00 do godziny 6.00 (wskaźnik hałasu dla pory nocnej).

Przytoczone w Programie ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Elbląg wyniki analizy statystycznej o stanie warunków akustycznych środowiska pokazują, że dla **hałasu drogowego** ocenianego wskaźnikiem L_{DWN} , warunki oceniane jako „niedobre” występują na powierzchni 0,285 km². Na obszarze tym znajduje się 1870 lokali mieszkalnych, zamieszkałych łącznie przez ok. 5750 osób. Dla wskaźnika L_N (pora nocna) warunki określane jako „niedobre” występują na powierzchni 0,074 km². Na tym obszarze znajduje się 1080 lokali zamieszkałych przez 3140 osób. Dla hałasu drogowego nie zidentyfikowano warunków określanych jako „złe” lub „bardzo złe”.

W przypadku hałasu drogowego zidentyfikowane zostały również przekroczenia poziomów dopuszczalnych na obszarach, na których znajdują się szpitale i inne budynki służby zdrowia oraz na terenach z zabudową związaną ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży.

Dla **hałasu przemysłowego** ocenianego wskaźnikiem L_{DWN} , całkowita wielkość obszarów, dla których warunki akustyczne oceniane wskaźnika L_{DWN} określane są jako „niedobre”, wynosi 0,024 km². Na tej powierzchni znajduje się 154 lokali mieszkalnych, zamieszkałych przez 397 osób. Dla wskaźnika oceny hałasu L_{DWN} , nie zidentyfikowano warunków określanych jako „złe” lub „bardzo złe”. Dla wskaźnika L_N całkowita wielkość obszarów, na których warunki określane są jako „niedobre” wynosi 0,009 km². Na tym obszarze znajdują się 82 lokale mieszkalne, zamieszkałe przez 197 osób.

Dla **hałasu tramwajowego** zidentyfikowano jedynie niewielki obszar o powierzchni 0,001 km², dla którego warunki akustyczne oceniane zarówno wskaźnikiem L_{DWN} jak i L_N można określić jako „niedobre”. Na obszarze tym nie ma lokali mieszkalnych. Poza tym nie zidentyfikowano zagrożeń hałasem tramwajowym w odniesieniu do któregośkolwiek terenu chronionego przed hałasem, zarówno dla wskaźnika L_{DWN} , jak i L_N . Dla hałasu kolejowego nie zidentyfikowano warunków określanych jako „niedobre”, „złe” lub „bardzo złe” w odniesieniu do któregośkolwiek terenu chronionego przed hałasem, zarówno dla wskaźnika L_{DWN} , jak i L_N .

4.4 Stan zasobów przyrodniczych

Zasoby środowiska przyrodniczego miasta Elbląga tworzą³:

- lasy, w tym lasy ochronne – o bardzo dużych, dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji oraz o dużym i średnim potencjale retencji wody; bardzo duża, duża i średnia bioróżnorodność,

³ Źródło: „Prognoza oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu „Strategia Rozwoju Elbląga 2020+”, 2014

- wody powierzchniowe – o dużym i średnich potencjałach faunistycznych i florystycznych; duże i średnie potencjały retencji wody; średnia bioróżnorodność,
- zadrzewienia i zakrzewienia – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz o średnim potencjale retencji wody; średnia bioróżnorodność,
- tereny podmokłe z szuwarami i zaroślami – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym,
- łąki wilgotne i łąki świeże z płytkimi wodami gruntowymi, z glebami torfowymi i mułowo-torfowymi – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu, regeneracji powietrza i retencji wody; duża i średnia bioróżnorodność,
- roślinność parków – o dużych i średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i retencji wody; duża i średnia bioróżnorodność,
- pomniki przyrody – uznanych zostało 74 pomników przyrody, w tym pojedyncze drzewa, grupy drzew i głązy,
- korytarze ekologiczne i trasy migracyjne zwierząt,
- tereny rolnicze z gruntami w klasach bonitacyjnych II, III, IV – gleby o bardzo dużym, dużym i średnim potencjale rolniczym,
- walory krajobrazowe – szczególnie w Parku Krajobrazowym Wysoczyzna Elbląska i Obszarze Chronionego Krajobrazu Wysoczyzna Elbląska – Zachód.

Na obszarze rewitalizacji znajdują się następujące formy ochrony przyrody wymienione w ustawie o ochronie przyrody⁴:

- 6 pomników przyrody:
 - Platan klonolistny - *Platanus xacerifolia* (*Platanus xhispanica*), przy ul. 12 Lutego,
 - Dąb czerwony - *Quercus rubra*,
 - Orzech czarny - *Juglans nigra*,
 - Platan klonolistny - *Platanus xacerifolia* (*Platanus xhispanica*),
 - Miłorząb dwuklapowy (Miłorząb chiński, Miłorząb dwudzielnny) - *Ginkgo biloba*,
 - Grab zwyczajny (Grab pospolity) - *Carpinus betulus*,
 - Wszystkie pozostałe przy ul. Sochaczewskiej.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej – Zachód:
W obszarze tym znajduje się północna i wschodnia część miasta Elbląga. Granica OChK w większości pokrywa się z otuliną Parku Krajobrazowego Wysoczyzny Elbląskiej. Obszar ustanowiony Rozporządzeniem Nr 112 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 3 listopada 2008 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej – Zachód (Dz. Urz. Woj. Warmińsko-Mazurskiego z 2008 r. Nr 176, poz. 2580).

5 Istniejące problemy ochrony środowiska

Na podstawie przeprowadzonej w projekcie Programu analizy SWOT zdefiniowano kluczowe problemy miasta Elbląga. Część z nich dotyczy także ochrony środowiska:

- Niska emisja (niskiej jakości opału powodujący zagrożenia zdrowotne).
- Duże natężenie hałasu drogowego i kolejowego

⁴ <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

- Zły stan infrastruktury drogowej.
- Brak terenów zielonych do rekreacji.

Prognoza oddziaływania na środowisko Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Elbląga precyzuje główny problem w zakresie ochrony powietrza: „do najważniejszych problemów wymagających rozwiązania należy zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza w celu dotrzymania norm jakości powietrza w strefach, w których zostały one przekroczone.”

Z katalogu kluczowych problemów ochrony środowiska wskazanych w Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko Mazurskiego do roku 2025 wybrano te, które mogą dotyczyć miasta Elbląga:

- Nieuporządkowana urbanizacja na obszarach cennych przyrodniczo, lokalizacja zabudowy letniskowej w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów wrażliwych np. strefy brzegowej jezior, samowola budowlana;
- Fragmentacja krajobrazu i powstawanie barier dla migracji zwierząt w wyniku rozwoju infrastruktury drogowej;
- Eutrofizacja wód wynikająca z odprowadzaniem do wód i gleb nieoczyszczonych lub niewłaściwie oczyszczonych ścieków komunalnych i przemysłowych, a także zanieczyszczeń związanych z rozwojem turystyki;
- Presja inwestorów do lokalizowania inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko na obszarach chronionych lub w ich sąsiedztwie;
- Niekontrolowane uwalnianie zanieczyszczeń w wyniku powodzi i podtopień;
- Niska emisja pochodząca z niedużych obiektów usługowych ogrzewanych indywidualnie oraz palenisk domowych, gdzie podstawowym paliwem jest węgiel kamienny; spalanie odpadów;
- Niewystarczająca liczba zakładów przemysłowych posiadających urządzenia do redukcji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych;
- Wzrost wielkości emisji z transportu drogowego wynikający z wzrostu natężenia ruchu pojazdów. Dodatkowymi czynnikami zwiększającymi zużycie paliwa i emisję zanieczyszczeń jest brak płynności ruchu, nieodpowiedni stan nawierzchni dróg oraz wyeksploatowany tabor samochodowy;
- Przewidywany wzrost emisji HFCs;
- Emisja hałasu komunikacyjnego drogowego: poprzez wzrost liczby samochodów, wzrost przewozów transportem samochodowym w relacjach międzynarodowych, nieprawidłowo rozwiązane układy komunikacyjne, nieodpowiedni stan nawierzchni jezdni, niezadawalający stan techniczny pojazdów oraz nadmierna prędkość jazdy;
- Emisja hałasu komunikacyjnego lotniczego: przewiduje się wzrost zagrożenia hałasem lotniczym. Wiąże się to z rozwojem komunikacji lotniczej obsługiwanej przez małe samoloty i śmigłowce oraz loty na stosunkowo małych wysokościach;
- Emisja hałasu instalacyjnego (przemysłowego): w pobliżu zabudowy mieszkalnej coraz więcej powstaje obiektów o charakterze usługowo-handlowym, które potencjalnie mogą powodować znaczną uciążliwość akustyczną dla mieszkańców;
- Emisja hałasu na akwenach wodnych: używany sprzęt motorowy: łodzie motorowe, skutery wodne i inne, odbywające się na akwenach wodnych i w ich pobliżu lotnie imprezy sportowe, kulturalne i inne;

- Rozbudowa sieci przesyłowej wysokiego napięcia w województwie w celu zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego rejonu. Na obszarze całego województwa rozsięte są punktowo stacje bazowe telefonii komórkowej, których ilość wraz z rozwojem telefonii komórkowej stale się zwiększa. Rozwój szerokopasmowego internetu w telefonii komórkowej będzie powodować wzrost ilości stacji bazowych UMTS i LTE umożliwiających szybką transmisję danych;
- Degradacja naturalnego krajobrazu w wyniku nieuporządkowanej urbanizacji oraz rozwoju infrastruktury związanej z energetyką, m.in. napowietrzne linie elektroenergetyczne, elektrownie wiatrowe;
- Pogarszający się stan techniczny tkanki zabytkowej oraz zagrożenie nadmierną komercjalizacją zabytków, bez równoczesnego zachowania ich zabytkowego charakteru i walorów;
- Brak środków finansowych na skuteczną ochronę i zabezpieczenie zabytków;
- Niszczenie zabytków. Niewłaściwe prowadzenie prac budowlanych, konserwatorskich, niezgodnie ze sztuką budowlaną;
- Ekspansja inwestycyjna na obszarach miast i wsi ingerująca w historyczny układ urbanistyczny i ruralistyczny. Ekspansja znaczących, wielkogabarytowych inwestycji lokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych kulturowo i krajobrazowo;
- Zagrożenie masową wycinką alei przydrożnych.

6 Analiza i ocena przewidywanych i znaczących oddziaływań na środowisko

Przedsięwzięcia zawarte w programie zostały podzielone na dwie grupy: projekty podstawowe, które zostały szczegółowo opisane, oraz projekty uzupełniające, które mają charakter potencjalnych działań, a ich realizacja i zakres szczegółowy nie są na etapie przygotowania programu określone.

Przedsięwzięcia podstawowe można podzielić na te zawierające komponent inwestycyjny oraz typowe przedsięwzięcia społeczne.

Inwestycyjne:

- Rewitalizacja kąpieliska miejskiego w Elblągu – Europark etap I
- Rewitalizacja Parku Dolinka
- Rewitalizacja obiektów Klasztoru OO Franciszkanów w Elblągu wraz z utworzeniem Izby Pamięci o. Klimuszki oraz przystosowaniem obiektu na działania społeczne i turystyczne
- Centrum Integracji Społecznej
- Przebudowa i modernizacja istniejącego Młodzieżowego Ośrodka Terapeutycznego KARAN „Dom Zacheusza” w Elblągu
- Drogi na obszarze rewitalizacji
- Przebudowa targowiska miejskiego przy ul. Płk. Dąbka w Elblągu
- Modernizacja krytego lodowiska "Helena" im. H. Pilejczyk w Elblągu

Społeczne:

- Projekty szkół podnoszące kompetencje edukacyjne dzieci i młodzieży
- Projekty szkół podnoszące kompetencje społeczne dzieci i młodzieży (szczególnie z grup defaworyzowanych)

- Aktywizacja dzieci pochodzących ze społeczności romskiej
- ATAKUJEMY i eliminujemy bariery niepełnosprawności
- Aktywne Zawodzie

Ponadto w programie zawarto przedsięwzięcia uzupełniające, które mogą obejmować działania inwestycyjne:

- Tworzenie miejsc integracji środowisk lokalnych w postaci centrów aktywności lokalnej, świetlic sąsiedzkich czy filii lokalnych instytucji kultury
- Poprawa jakości oferty sportowo-rekreacyjnej
- Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów
- Poprawa jakości przestrzeni półprywatnych (podwórek)
- Modernizacja zieleni ulicznej
- Tworzenie lub modernizacja przyjaznych przestrzeni publicznych, w tym zieleni urządzonej
- Budowa lub modernizacja budynków mieszkalnych, w tym celu poprawy warunków zamieszkania, estetyki zabudowy lub zmniejszenia kosztów zużycia energii
- Termomodernizacja budynków i ograniczanie szkodliwych emisji
- Usuwanie substancji niebezpiecznych z budynków, w tym azbestu

Przedsięwzięcia typowo społeczne:

- Poprawa jakości i dostępności usług publicznych na obszarze rewitalizacji
- Poprawa jakości oferty kulturalnej
- Poprawa jakości oferty edukacyjnej
- Aktywizacja dzieci w szkołach i przedszkolach obszaru rewitalizacji
- Centrum Aktywności Seniora – Program Senioralny
- Aktywizacja osób niepełnosprawnych
- Aktywizacja i działania skierowane do osób bezdomnych
- Przedsięwzięcia tworzące nowe miejsca pracy na obszarze rewitalizacji wykorzystujące zasoby kadrowe z tego obszaru

Poniższej analizie poddano te przedsięwzięcia, które zawierają komponent inwestycyjny. Dla przedsięwzięć określono oddziaływanie na środowisko. Oddziaływania klasyfikuje się wstępnie ze względu na ich:

- charakter (negatywne lub pozytywne)
- typ (bezpośrednie, pośrednie lub skumulowane)
- czas trwania (krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe)
- stopień odwracalności (odwracalne lub nieodwracalne)

Część inwestycji będzie charakteryzowała się negatywnym oddziaływaniem bezpośrednim (związanym z etapem realizacji), krótkoterminowym, w pełni odwracalnym po zakończeniu prac. Większość podejmowanych przedsięwzięć będzie miała także charakter oddziaływań pozytywnych średnio- i długoterminowych oraz stałych (choć poprzedzonych oddziaływaniem negatywnym związanym z etapem realizacji).

Oceną opisową objęto projekty wskazane w programie w odniesieniu do komponentów i cech środowiska: powietrza, klimatu, wód powierzchniowych i podziemnych, gleby, flory i fauny, bioróżnorodności, krajobrazu, powierzchni ziemi, zdrowia ludzi, zasobów naturalnych oraz dóbr materialnych.

6.1 Oddziaływanie na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000

W granicach obszaru rewitalizacji nie znalazły się żadne obszary Natura 2000.

6.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, faunę i florę

Realizacja przewidzianych w programie przedsięwzięć będzie charakteryzowała się nieznacznym wpływem na bioróżnorodność. Obszar rewitalizacji to przede wszystkim obszar miejski, zabudowany i przekształcony antropogenicznie. Wszystkie projekty inwestycyjne będą realizowane na terenach już zurbanizowanych, na których występowanie dzikich gatunków zwierząt i roślin jest ograniczone. Inwestycje takie jak budowa nowych obiektów budowlanych czy dróg (np. budowa połączenia drogowego pomiędzy ulicą Akacjową i Lotniczą w Elblągu) mogą w niewielkim stopniu przyczynić się do zakłócenia bytowania zwierząt.

Przewidziane w programie inwestycje budowlane mogą również zakłócić bytowanie ptaków i nietoperzy wykorzystujących budynki jako miejsca noclegowe. Jednak ze względu na przewidziane prace w obiektach użytkowanych taki wpływ będzie niewielki. Prace budowlane mogą prowadzić do zniszczenia lęgów i miejsc gniazdowania. Przy zastosowaniu środków, o których mowa w odrębnym rozdziale niniejszej Prognozy oddziaływanie to będzie miało charakter nieznaczący.

Większość działań będzie mieć charakter krótkoterminowy i w dużym procencie odwracalny. Realizacja infrastruktury transportu drogowego, głównie budowa nowych dróg i dróg dojazdowych może zagrażać trwałości układów przyrodniczych i korytarzy ekologicznych a zatem ciągłości funkcjonowania środowiska przyrodniczego. Pozostałe planowane działania inwestycyjne nie przyczynią się w zauważalny sposób do pogorszenia warunków bytowania i różnorodności fauny na terenie miasta Elbląga.

Podczas realizacji projektów może wystąpić konieczność usunięcia lub przesadzenia niektórych drzew i krzewów oraz dokonania nowych nasadzeń. Rośliny powinny być przesadzane a nie wycinane, chyba że ich wartość przyrodnicza jest niska. Drzewa w bezpośrednim sąsiedztwie inwestycji powinny być chronione przed zniszczeniem lub uszkodzeniem, w tym uszkodzeniem korzeni. Najbardziej niebezpieczne dla roślin jest wykonywanie prac ziemnych latem, z uwagi na przesuszenie oraz zimą ze względu na przemarznięcie. Ochrona roślinności powinna obejmować również ograniczenie prac ciężkim sprzętem budowlanym w obrębie korzeni.

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje ryzyko nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztucznie zasilić osłabione populacje i/lub utworzyć alternatywne połączenia (korytarzy) przyrodnicze.

Zakładając, że działania podejmowane będą z uwzględnieniem restrykcyjnych procedur lokalizacyjnych i administracyjnych, zwłaszcza starannie prowadzonych ocen oddziaływania na

środowisko oraz poprzez stosowanie technologii BAT realizacja projektów rewitalizacyjnych pośrednio przyniesie jednak pozytywny efekt ekologiczny na stan środowiska oraz cenne siedliska przyrodnicze.

6.3 Oddziaływanie na ludzi

Rewitalizacja jest procesem, którego celem jest dokonanie zmiany społecznej obszaru rewitalizacji. Dlatego większość celów i projektów w programie na bezpośrednie, a pozostałe pośrednie odniesienie do zagadnień społecznych, służących poprawie jakości życia mieszkańców obszaru. Oddziaływanie społeczne planowanych inwestycji nie będzie się ograniczać do obszaru rewitalizacji, ale przyczyni się, choć w mniejszym stopniu, do poprawy jakości życia wszystkich mieszkańców Elbląga.

Niektóre z inwestycji infrastrukturalnych mogą powodować krótkotrwałe, jednak całkowicie odwracalne oddziaływanie na zdrowie mieszkańców. Do występujących oddziaływań należy zaliczyć:

- chwilową (niezorganizowaną) emisję zanieczyszczeń do powietrza związanych ze zwiększonym ruchem kołowym pojazdów, pracami budowlano-remontowymi oraz pracami ziemnymi
- hałas budowlany
- spadek poziomu bezpieczeństwa przy prowadzonych inwestycjach

Zakres zaleceń obejmuje: wstrzymanie prac w godzinach porannych i wieczornych, informowanie mieszkańców o działaniach inwestycyjnych.

6.4 Oddziaływanie na jakość wód

Oceniany program z uwagi na swój charakter nie wskazuje inwestycji bezpośrednio związanych z poprawą jakości wód podziemnych i powierzchniowych. Te, które wymienia, nie będą oddziaływać na jakość wód, ponieważ nie będą realizowane w obszarach ujęć wody.

6.5 Oddziaływanie na jakość powietrza

Oddziaływania powiązane z pracami budowlanymi:

- Generowanie dużych ilości pyłów
- Lokalne podwyższenie stężeń szkodliwych substancji gazowych (np. w wyniku ścierania się opon)
- Zwiększony ruch maszyn i pojazdów budowlanych generuje dodatkowe spaliny
- Emisje gazów, pyłów i związków organicznych związane z pracami spawalniczymi, malarskimi i innymi

Wszystkie wyżej wymienione oddziaływania będą mieć krótkotrwałe, lokalny i odwracalny charakter.

6.6 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Zadania inwestycyjne związane z budową nowych obiektów budowlanych i przekształcaniem terenów będą negatywnie oddziaływać na powierzchnię ziemi w fazie realizacji. W trakcie prac ziemnych będą występować krótkotrwałe ale w pełni odwracalne oddziaływania polegające na okresowych zmianach ukształtowania terenu, naruszaniu warstw ziemnych. Przekształcenie powierzchni ziemi następować będzie wyłącznie w zakresie związanym z realizacją inwestycji. Docelowo jednak działania te przywrócą zdegradowanym terenom wyższą wartość i wpłyną dodatnio na ich jakość.

6.7 Oddziaływanie na krajobraz

Realizacja założeń ocenianego dokumentu nie będzie negatywnie wpływała na krajobraz. Inwestycje prowadzone w ramach wdrażania programu realizowane będą na terenach już zurbanizowanych, nie ingerując w krajobraz. Obiekty budowlane powinny być dostosowywane do warunków zabudowy, zgodnie z zasadami planowania przestrzennego. Inwestycje rewitalizacyjne nadają przestrzeniom zdegradowanym nowe funkcje. Mają na celu przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego w mieście.

6.8 Oddziaływanie na klimat

Oceniany Program z uwagi na swój charakter nie wskazuje inwestycji bezpośrednio oddziałujących na klimat.

6.9 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Program nie ma wpływu na zasoby naturalne. Pewne niewielkie oddziaływania na zasoby naturalne (gleba, woda) będą powiązane z pracami ziemnymi dla posadowienia infrastruktury technicznej. Będą to jednak oddziaływania krótkotrwałe i w pełni odwracalne.

6.10 Oddziaływanie na zabytki

Większość obiektów zabytkowych i obszarów cennych historycznie (np. Stare Miasto) znalazło się poza granicami obszaru rewitalizacji. Zgodnie z wojewódzką ewidencją zabytków, prowadzoną przez Warmińsko – Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na obszarze miasta Elbląga znajduje się 137 obiektów uznanych za zabytki. W myśl art. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2003 nr 162 poz. 1568, zm. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446, z 2015 r. poz. 397, 774) ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania zabytki nieruchome, będące w szczególności:

- krajobrazami kulturowymi,
- układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
- działami architektury i budownictwa,
- działami budownictwa obronnego,
- obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
- cmentarzami,
- parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
- miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.

Następujące projekty inwestycyjne zawarte w programie będą pozytywnie wpływać na zabytki poprzez ich modernizację:

- Rewitalizacja obiektów Klasztoru OO Franciszkanów w Elblągu wraz z utworzeniem Izby Pamięci o Klimuszki oraz przystosowaniem obiektu na działania społeczne i turystyczne

6.11 Oddziaływanie na dobra materialne

Program zawiera szereg inwestycji prowadzących do podniesienia wartości i jakości dóbr materialnych, zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Lokalny Program rewitalizacji Miasta Elbląga w przeważającej mierze przewiduje zagospodarowanie/rozwój przestrzeni publicznych, przedsięwzięcia ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych tym przestrzeniom z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości. Ustalenia Programu dają realne ramy dla poprawy sytuacji materialnej mieszkańców, co będzie sprzyjać podniesieniu standardu życia.

6.12 Oddziaływanie z uwzględnieniem zależności między elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy

Wdrożenie założeń Programu w efekcie końcowym pozytywnie wpłynie na stan środowiska w mieście i na jakość życia mieszkańców. Jednak konieczność realizacji zadań inwestycyjnych do momentu osiągnięcia pożądanego stanu będzie powodowała pewne negatywne oddziaływania związane z emisją niezorganizowaną pochodzącą z pracy maszyn budowlanych, hałasem związanym z etapem realizacji ww. inwestycji, naruszeniem powierzchni biologicznie czynnej itp.

6.13 Ocena oddziaływania projektów

Poniżej przedstawiono ocenę oddziaływania projektów na wymienione wyżej zagadnienia środowiskowe. Zastosowano następujące oznaczenia:

- (R) – etap realizacji
- (E) – etap eksploatacji

- (0) – brak oddziaływania
- (+) – potencjalnie pozytywne oddziaływanie
- (-) – potencjalnie negatywne oddziaływanie

Tabela 4 - Oddziaływanie projektów na czynniki środowiskowe

Projekty	Czynniki środowiskowe												
	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne	
PROJEKTY PODSTAWOWE													
Rewitalizacja kąpieliska miejskiego w Elblągu – Europark etap I	R- E0	R- E+	R- E0	R- E0	R- E0	R- E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	

Rewitalizacja Parku Dolinka	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E0	R- E+	R0 E+	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Rewitalizacja obiektów Klasztoru OO Franciszkanów w Elblągu wraz z utworzeniem Izby Pamięci o. Klimuszki oraz przystosowaniem obiektu na działania społeczne i turystyczne	R- E0	R- E+	R- E0	R- E0	R- E0	R- E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E+
Centrum Integracji Społecznej	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E0	R0 E+
Przebudowa i modernizacja istniejącego Młodzieżowego Ośrodka Terapeutycznego KARAN „Dom Zacheusza” w Elblągu	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E0	R0 E+
Przebudowa targowiska miejskiego przy ul. Plk. Dąbka w Elblągu	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Modernizacja krytego lodowiska "Helena" im. H. Pilejczyk w Elblągu	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Drogi na obszarze rewitalizacji	R- E0	R- E+	R- E0	R- E0	R- E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+

PROJEKTY UZUPEŁNIAJĄCE

	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Wody	Powietrze	Powierzchnia ziemi	Krajobraz	Klimat	Zasoby naturalne	Zabytki	Dobra materialne
Tworzenie miejsc integracji środowisk lokalnych w postaci centrów aktywności lokalnej, świetlic sąsiedzkich czy filii lokalnych instytucji kultury	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E0	R0 E+
Poprawa jakości oferty sportowo-rekreacyjnej	R- E+	R- E+	R- E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R0 E+	R0 E+	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Poprawa bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów	R- E0	R- E+	R- E0	R- E0	R- E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Poprawa jakości przestrzeni półprywatnych (podwórek)	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E0	R- E+	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Modernizacja zieleni ulicznej	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E0	R- E+	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+

Tworzenie lub modernizacja przyjaznych przestrzeni publicznych, w tym zieleni urządzonej	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E+	R- E0	R- E+	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+
Budowa lub modernizacja budynków mieszkalnych, w tym celu poprawy warunków zamieszkania, estetyki zabudowy lub zmniejszenia kosztów zużycia energii	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E+	R0 E+
Termomodernizacja budynków i ograniczanie szkodliwych emisji	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E+	R0 E+
Usuwanie substancji niebezpiecznych z budynków, w tym azbestu	R0 E0	R- E+	R- E0	R- E0	R0 E0	R- E0	R0 E0	R0 E0	R0 E0	R0 E+	R0 E0	R0 E+

7 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko

Poniżej przedstawiono listę działań i zaleceń, które przyczynią się do minimalizowania, zapobiegania lub kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań na środowisko w podziale na zagrożone elementy środowiska.

Ludzie:

- oznakowanie obszarów i zabezpieczenie placu budowy w celu zwiększenia bezpieczeństwa ludzi podczas wykonywania tych prac oraz w celu zabezpieczenia przed wtargnięciem osób niepowołanych;
- stosowanie sprawnego technicznie sprzętu, stałe prowadzenie nadzoru budowlanego oraz bezwzględne przestrzeganie przepisów BHP;
- lokalizowanie baz sprzętu w bezpiecznej odległości od siedlisk ludzkich;
- zapewnienie przestrzegania norm środowiskowych – parametrów emisji zanieczyszczeń do powietrza, emisji hałasu;
- ograniczenie czasu pracy maszyn budowlanych do niezbędnego minimum w celu zmniejszenia emisji spalin oraz hałasu;
- stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych, ograniczające jednocześnie uciążliwości przez nie wywoływane;
- stosowanie roślinności izolacyjnej (obudowa biologiczna wzdłuż ciągów komunikacyjnych) oraz ekranów akustycznych;
- ograniczenie prac w godzinach wieczornych i porannych.

Zwierzęta:

- wykonanie inwentaryzacji budynków i terenów planowanych pod budowę pod kątem występowania ptaków, nietoperzy i zwierząt chronionych;
- prowadzenie prac poza okresem lęgowym ptaków oraz rozrodu nietoperzy i innych zwierząt, których występowanie zidentyfikowano w rejonie planowanych inwestycji;
- w przypadku braku możliwości prowadzenia prac w okresie poza lęgowym odpowiednio wcześniejsze zabezpieczenie budynków przed zakładaniem w nich lęgówisk;

- w trakcie prac modernizacyjnych zapewnienie nadzoru ze strony ornitologów i chiropterologów na wypadek odnalezienia miejsc gniazdowania ptaków oraz rozrodu nietoperzy;
- po przeprowadzeniu prac remontowych, w przypadku braku możliwości zachowania istniejących schronień, wyposażenie budynków w schronienia alternatywne (skrzynki dla ptaków i nietoperzy), równoważące ubytek takich miejsc;
- prowadzenie prac budowlanych i modernizacyjnych w możliwie najkrótszym czasie.

Rośliny:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych;
- wkomponowywanie istniejącej roślinności w rewitalizowaną przestrzeń obszarów dysfunkcyjnych, wprowadzanie nowych obszarów zieleni urządzonej, dostosowanej do warunków siedliskowych oraz współgrającej z otoczeniem;
- zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót budowlanych, z poszanowaniem wymagań ochrony środowiska;
- prowadzenie ręcznych wykopów w sąsiedztwie systemów korzeniowych w czasie wykonywania prac budowlanych;
- unikanie usuwania korzeni strukturalnych drzew w przypadku prowadzenia wykopów w sąsiedztwie bryły korzeniowej;
- zabezpieczenie ran na drzewach powstałych w wyniku prowadzonych prac budowlanych odpowiednimi środkami grzybobójczymi;
- zabezpieczenie pni drzew narażonych na otarcia ze strony sprzętu budowlanego np. włókniwy i obudowy drewniane;
- lokalizowanie zapleczy budów możliwe najdalej od stanowisk roślin o dużych walorach przyrodniczych.

Wody:

- stosowanie sprawnego technicznie sprzętu;
- sprawdzenie, czy używane do budowy maszyny i inne urządzenia techniczne spełniają ustalone wymagania ochrony środowiska dopuszczające je do produkcji lub obrotu, dopilnowania, by naprawiono wszystkie szkody powstałe w wyniku korzystania z terenu czasowo zajętego dla potrzeb budowy;
- stosowanie urządzeń podczyszczających (osadników, separatorów substancji ropopochodnych);
- zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z wodami opadowymi i gruntowymi);
- kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi;
- zapewnienie dostępu pracownikom przedsiębiorstw budowlanych do przenośnych toalet oraz regularne opróżnianie toalet z wykorzystaniem samochodów serwisowo-asenizacyjnych wyposażonych w odpowiednie akcesoria;
- zachowanie szczególnej ostrożności w czasie prowadzenia prac w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych;

- ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych (np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych);
- stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie zużycia wody;
- wyznaczanie miejsc na gromadzenie odpadów typu komunalnego i odpadów powstających w czasie budowy (gruz, złom, folia z opakowań elementów budowlanych i innych). Odpady powinny być zbierane w sposób selektywny w odpowiednich pojemnikach i kontenerach.

Powietrze:

- unikanie w czasie wykonywania prac pozostawiania maszyn na biegu jałowym, podczas dłuższych przerw w pracy będą one wyłączane;
- maksymalne ograniczanie czasu budowy poszczególnych etapów poprzez odpowiednie zaplanowanie procesu budowlanego;
- zachowanie wysokiej kultury prowadzenia robót, a w szczególności przez: systematyczne sprzątanie placów budowy, zraszanie wodą placów budowy (zależnie od potrzeb), ograniczenie do minimum czasu pracy silników spalinowych maszyn i samochodów budowy, uważne ładowanie materiałów sypkich na samochody, stosowanie osłon na rusztowania, urządzenia, maszyny i pojazdy, ograniczających pylenie oraz inne zanieczyszczenia, stosowanie gotowych mieszanek wytwarzanych w wytwórniach, aby ograniczyć do minimum operacje mieszania kruszywa ze spoiwem na miejscu budowy, wykorzystanie pojazdów zasilanych alternatywnymi źródłami napędu, propagowanie ruchu rowerowego, pieszego, poprzez budowę odpowiednich ciągów komunikacyjnych;
- zwiększenie powierzchni terenów zielonych poprawiających skład powietrza atmosferycznego (poprzez pochłanianie szkodliwych gazów – tlenki siarki, siarkowodór, dwutlenek węgla oraz produkcji tlenu);
- stosowanie osłon sztucznych; stosowanie w budowanych i modernizowanych budynkach rozwiązań technicznych mających na celu ograniczenie niskiej emisji (stosowanie kotłów zasilanych ekologicznymi paliwami, termomodernizacja budynków – ograniczająca zużycie paliw i energii).

Powierzchnia ziemi:

- zabezpieczenie/uszczelnienie terenów zapleczy budów (magazynowanie substancji, materiałów oraz odpadów w sposób eliminujący kontakt z glebą);
- kontrolowanie szczelności zbiorników paliw płynnych pojazdów stosowanych w czasie prac budowlanych w celu niedopuszczenia do miejscowego skażenia środowiska gruntowego substancjami ropopochodnymi;
- przed rozpoczęciem prac ziemnych zebranie warstwy wierzchniej gleby (humus), a po zakończeniu prac – rozdysponowanie na powierzchni terenu;
- przestrzegania prawidłowej gospodarki odpadami - wyznaczanie miejsc na gromadzenie odpadów typu komunalnego i odpadów powstających w czasie budowy (gruz, złom, folia z opakowań elementów budowlanych i innych). Odpady powinny być zbierane w sposób selektywny w odpowiednich pojemnikach i kontenerach;
- sprawdzenie, czy używane do budowy maszyny i inne urządzenia techniczne spełniają ustalone wymagania ochrony środowiska dopuszczające je do produkcji lub obrotu, dopilnowania, by naprawiono wszystkie szkody powstałe w wyniku korzystania z terenu czasowo zajętego dla potrzeb budowy;

- uporządkowanie terenu budowy po zakończeniu robót;

Krajobraz:

- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu;
- zintegrowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych z istniejącą rzeźbą terenu;
- wkomponowanie istniejących elementów krajobrazu o potencjalnie wysokich walorach przyrodniczych w rewitalizowaną przestrzeń;
- traktowanie zieleni urządzonej jako priorytetowego elementu kształtującego prawidłowo zagospodarowaną przestrzeń miejską;

Klimat:

- odpowiednie projektowanie zieleni na terenie osiedli, tak aby pełniła funkcje ochrony przed wiatrem, wpływała na wymianę powietrza w mieście oraz przyczyniała się do zatrzymywania wilgoci;
- stosowanie zabiegów mających na celu zmniejszenie zatorów komunikacyjnych w mieście (odpowiednio zsynchronizowana sygnalizacja świetlna, propagowanie ruchu pieszego, rowerowego oraz komunikacji publicznej) podczas prowadzonych prac remontowych.

Zabytki i dobra materialne:

- planowanie nowych inwestycji w harmonii z istniejącym krajobrazem i historycznym układem przestrzennym;
- odpowiednie wyeksponowanie obiektów zabytkowych o wysokich wartościach artystycznych, historycznych i kulturowych na tle istniejącej zabudowy oraz planowanych inwestycji;
- prowadzenie prac remontowych obiektów zabytkowych w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków.

Działania kompensacyjne:

- odtwarzanie zniszczonej roślinności;
- odtwarzanie miejsc lęgowych ptaków;
- przywracanie drożności korytarzy ekologicznych.

8 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji programu

Przewidziane w programie przedsięwzięcia mają niewielki, najczęściej krótkotrwały wpływ na środowisko. Dlatego zaniechanie realizacji programu będzie przede wszystkim prowadzić do ograniczenia tych krótkotrwałych oddziaływań związanych przede wszystkim z pracami budowlanymi. Ponadto można stwierdzić, że brak realizacji programu może spowodować:

- dalszą degradację przestrzeni miejskich, w tym przestrzeni półprywatnych (podwórek kamienic),
- pogorszenie stanu technicznego zabudowy, w tym spadek jej wydajności energetycznej,
- degradacja terenów zielonych, w tym zieleni przyulicznej,
- degradacja terenów rekreacyjnych i pogorszenie się usług publicznych w tym zakresie.

Brak realizacji założeń programu będzie skutkować przede wszystkim pogorszeniem się sytuacji społecznej na obszarze rewitalizacji. Zaniechanie realizacji programu będzie również prowadzić do nieosiągnięcia korzyści środowiskowych: poprawy efektywności energetycznej, poprawy jakości

przestrzeni zielonych w mieście, a pośrednio poprawy środowiska życia mieszkańców. Dlatego z punktu widzenia korzyści społecznych i środowiskowych zalecana jest realizacja programu.

9 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w programie

Na etapie wdrażania Programu może się pojawić celowość wariantowania, uwzględniająca np.:

- wybór innych niż pierwotnie zakładano funkcji dla poszczególnych obiektów i obszarów,
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania poszczególnych obiektów i obszarów,
- zmiana priorytetów w doborze zadań inwestycyjnych,
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych oraz sposobów prowadzenia inwestycji.

Natomiast na etapie opracowania programu, ze względu na niewielkie i krótkotrwałe oddziaływania środowiskowe o negatywnym charakterze oraz powiązane z częścią inwestycji oddziaływania pozytywne (np. poprawa jakości terenów zielonych) nie jest wskazane dokonywanie zmian. Alternatywne rozwiązania na etapie przygotowania programu mogłyby dotyczyć następujących zagadnień:

- wyznaczenia obszaru rewitalizacji na innym fragmencie miasta (ze względu na jego umiejscowienie na terenach zurbanizowanych mogłoby to doprowadzić do zwiększenia negatywnych efektów środowiskowych),
- zaproponowania innego zestawu przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym,
- zaproponowania innych funkcji dla realizowanych w ramach programu inwestycji.

Rozpatrując warianty alternatywne należy stwierdzić, że program stanowi konkretną propozycję szeregu działań, zapewniających osiągnięcie celów rewitalizacyjnych. Próba szukania istotnych alternatyw wiązałaby się z koniecznością weryfikacji całej koncepcji, czyli w praktyce koniecznością stworzenia programu od podstaw. Analiza oddziaływań na środowisko wskazuje, że zakładane projekty generują stosunkowo niewielki zakres oddziaływań na wybrane aspekty środowiska i wobec planowanych znacznych korzyści w sferze społecznej oraz w innych aspektach środowiska, można uznać, że analizowany dokument respektuje zasady rozwoju zrównoważonego (ewentualne straty środowiskowe są akceptowalne wobec spodziewanych korzyści). Wobec powyższego, poszukiwanie wariantów alternatywnych realizacji programu jest bezzasadne.

10 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1405 ze zm.) w razie stwierdzenia możliwości znaczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji projektów polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko. Zakres programu ma charakter lokalny i nie powoduje powstania oddziaływań transgranicznych.

11 Streszczenie

Prognoza oddziaływania na środowisko dla Lokalnego Programu Rewitalizacji Elbląga 2020+ została sporządzona w celu określenia wpływu programu na środowisko przyrodnicze Elbląga. Sporządzenie niniejszej prognozy stanowi jeden z etapów postępowania w sprawie tzw. strategicznej oceny

oddziaływania na środowisko i stanowi nieodłączny element procesu przygotowania programu rewitalizacji.

Program rewitalizacji składa się z części diagnostycznej, określającej granice obszaru rewitalizacji oraz definiującej najważniejsze problemy i zagadnienia w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. W części delimitacji określono, że na podstawie zmiennych społecznych obszar rewitalizacji obejmuje 5 jednostek analitycznych: Dolinkę, Na Stoku, Zawodzie, Osiek oraz Mickiewicza/Traugutta.

Drugą część programu stanowi strategiczne opracowanie celów, kierunków działań i przypisanych do nich przedsięwzięć. Program zawiera następującą strukturę celów:

Cel strategiczny:

Uczynienie z obszaru rewitalizacji w Elblągu miejsca wysokiej jakości życia, zapewniającego optymalne warunki rozwoju i równe szanse dla wszystkich mieszkańców i grup społecznych.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

C1 – Wysoka jakość i szeroka paleta usług publicznych jako czynnik rozwoju społecznego na obszarze rewitalizacji

K1 – rozwój bazy świadczenia usług publicznych

K2 – rozwijanie palety usług nowoczesnych, efektywnych i adekwatnych do potrzeb mieszkańców

C2 – Włączenie społeczne i zwiększanie szans rozwojowych wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym zwłaszcza grup defaworyzowanych

K3 – aktywizacja mieszkańców i grup wykluczonych społecznie

K4 – przywracanie na rynek pracy bezrobotnych

C3 – Przyjazna, bezpieczna i atrakcyjna przestrzeń obszaru rewitalizacji

K5 – poprawa jakości zamieszkania

K6 – poprawa jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych

K7 – poprawa bezpieczeństwa

K8 – modernizacja, zmiana lub przywracanie funkcji wybranych obiektów

Ponadto program zawiera wykaz przedsięwzięć, z których część ma charakter inwestycyjny, a większość społeczny („miękki”).

Analiza celów projektu Programu wykazała zgodność z celami, także środowiskowymi zapisanymi w dokumentach strategicznych wyższego szczebla oraz międzynarodowych. Program przyczyni się zatem do osiągnięcia równowagi w wymiarze społecznym, gospodarczym i środowiskowym, przy zachowaniu nadrzędnej zasady zrównoważonego rozwoju.

W analizie oddziaływania poszczególnych celów na komponenty środowiska wykazano nieznaczne oddziaływania niekorzystne, związane głównie z fazą realizacji inwestycji. Te oddziaływania mogą chwilowo niekorzystnie wpływać na takie komponenty środowiska jak rośliny, drobne zwierzęta, lokalny klimat, powietrze, krajobraz, powierzchnię ziemi czy ludzi.

W ramach przeciwdziałania negatywnym oddziaływaniom środowiskowym zaproponowano szereg zaleceń ochronnych, podzielonych w pierwszej kolejności na komponenty środowiska, których dotyczą. Zalecenia skierowane są przede wszystkim na niwelowanie negatywnych efektów prac budowlanych i realizacji inwestycji zapisanych w programie.

Brak realizacji programu może skutkować zwiększeniem presji na środowisko, np. poprzez brak usunięcia szkodliwych substancji (azbest), czy przeprowadzenia niezbędnych remontów prowadzących do poprawy efektywności energetycznej budynków. Przewidziane w programie przedsięwzięcia mają przede wszystkim krótkotrwały i odwracalny efekt środowiskowy.

W programie, ze względu na lokalizację wszystkich przedsięwzięć rewitalizacyjnych na obszarze zurbanizowanym, centralnie położonym, mają ograniczony wpływ na środowisko. Przyjęcie rozwiązań alternatywnych może paradoksalnie powiększyć oddziaływanie.

Na etapie wdrażania Programu może się pojawić celowość wariantowania, uwzględniająca np.:

- wybór innych niż pierwotnie zakładano funkcji dla poszczególnych obiektów i obszarów,
- wybór nieco innej koncepcji zagospodarowania poszczególnych obiektów i obszarów,
- zmiana priorytetów w doborze zadań inwestycyjnych,
- wybór szczegółowych rozwiązań technicznych i architektonicznych oraz sposobów prowadzenia inwestycji.

Alternatywne rozwiązania na etapie przygotowania programu mogłyby dotyczyć następujących zagadnień:

- wyznaczenia obszaru rewitalizacji na innym fragmencie miasta (ze względu na jego umiejscowienie na terenach zurbanizowanych mogłoby to doprowadzić do zwiększenia negatywnych efektów środowiskowych),
- zaproponowania innego zestawu przedsięwzięć o charakterze inwestycyjnym,
- zaproponowania innych funkcji dla realizowanych w ramach programu inwestycji.

Program nie będzie oddziaływać transgranicznie.